b = Рим, Biblioteca Apostolica Vaticana. Ottoboniani Latini, Ms. 2416, f. 579–582v

c = Рим, Biblioteca Angelica, Ms. 154, f. 17–19v.

d = Падуя, Biblioteca del Seminario vescovile, Ms. 189, f. 17–19v.

e = Валансьен, Bibliothèque municipale de Valenciennes, Ms. 833 (615), f. 67–70v.

f = Валансьен, Bibliothèque municipale de Valenciennes, Ms. 834 (616), f. 63–65v.

g = Милан, Biblioteca Ambrosiana, Ms. Z 145 sup., f. 371–389.

i = Нью-Хейвен, Yale University, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Ms. 960, f. 12–16.

De his quae nunc in Moschovia[1] agantur anno Domini[2] 1570 1[3] Octobris

Magnus dux Moschoviae[4] ipse in persona[5] sua cum toto aulico comitatu[6] traiecit flumen Occam, cumque abesset[7] 20[8] millibus passuum[9], sub Colonium [10] rumorem sparsit[11] se ire cum exercitu[12] in Cremski[13], sed volens evitare pestilentiam non itineribus publicis aut semitis proficiscitur[14], sed per avia loca[15] per silvas[16] evagatur et nulla in arce neque in aula subsistit. Exercitum vero dimisit[17], qui constabat ex 20000[18] tironum[19] non exercitatorum, praemisitque[20] cum eodem exercitu duces[21] Bielsky[22], Mscislawski[23] et Boratinski[24] et alios nobiles[25].

Legati, qui designati sunt[26] ad S. R. M., sunt hi: Hrihorei[27] Miesterski[28], Iwan[29] Kambarow[30] et Tartarus Kozanensis baptizatus[31] cum duce Hrehorio[32] Puciatin[33], Osif Niepieia[34] diak[35], quem nostri vocant[36] scribam seu notarium.

---

1 Moschowia *c*, Moschovia *b d e f i*, Moscovia *g*

2 anno Domini *b c e f i*, anno *d*, Domini *g*

3 1 *b c d e f*, primo *g i*

4 Moschoviae *b c d g f i*, Moschovii *e*

5 persona *b c d f g i*, perssona *e*

6 comitatu *b c d f g e*, commitatu *i*

7 abesset *b c d f g i*, abessit *e*

8 20 *b c d e f*, viginti *g i*

9 passuum *b c d f g i*, pasuum *e*

10 Colonium *b c*, Colonnium *d e f*, Columnium *g i*

11 rumorem sparsit *b c d e f*, sparsit rumorem *g*, sparrit rumorem *i*

12 exercitu *b c d e i*, exorcitu *f*, exercitum *g*

13 Cremski *b d e f*, Crenski *c*, Cremesti *g i*

14 proficiscitur *b c d f g i*, preficiscitur *e*

15 per avia loca *b d e f*, per alia loca *c*, pervia *g i*

16 silvas *c e i*, sylvas *b d g f*

17 dimisit *b c d i*, dimissit *e f g*

18 ex 20000 *b c d e f*, viginti millibus *g i*

19 tiron *c*, tyronum *b f g*, tyronnum *d*, tyrannu *e*, tironum *i*

20 praemisitque *b c d f*, praemissitque *e*, premissitque *g*, premisitque *i*

21 duces *b c d e f*, ducis *g i*

22 Bielsky *c*, Bielski *b e f*, Bialski *d*, Bielsry *g i*

23 Msczislawski *c*, Mscislawski *b d*, Mscislanski *e f*, Micilawstri *g i*

24 Boratinski *c*, Bosanisky *d*, Boratmski *e*, Boratniski *b f*, Boratnipzi *g*, Boratiupri *i*

25 nobiles *b c d f g i*, noviles *e*

26 designati sunt *b d e f g i*, sunt destinati *c*

27 Hrihorei *b d e f g*, Hrichorei *c*, Hriorei *i*

28 Miesterski *b d e f*, Mietews... *c*, Miestersty *g i*

His pecunia[37] data est, ut se itineri quamprimum[38] committant[39], sed grassante[40] peste in civitate Moscha praepediti[41], quisque eorum[42] legatorum in loca diversa abiere. Sunt autem[43] 18[44] civitates et oppida[45], in quibus[46] pestis saevit[47] maxime, praecipue autem[48] atrocissime[49] viget in civitate[50] Moscha, adeo[51] ut in singulos dies plus minus[52] 600 capita aut etiam aliquando 1000[53] absumantur. Praefecti civitatis[54] Moschae[55] sunt hi[56]: Basilius[57] Masalski[58] ac vicethesaurarius eiusdem Borisz[59] cum Sukino[60] suo collega. Duo enim hoc[61] tempore habentur vicethesaurarii, penes quos summa rerum omnium est.

DE MAGNO

Cum iam dimitteretur a Moscho Magnus dux Holsatiae frater Daniae[62] regis, rumorem[63] hunc sparsit[64] circumquaque[65] ipsi[66] esse tradita[67] omnia castella Livonica et arces[68] et salutari[69]

---

29 Ivan *b d*, Iwan *c g i*, Iwam *f*, Tiram *e*
30 Kambarow *b c d*, Kambarato *e f*, Kabarozu *g*, Kambarozu *i*
31 baptizatus *b c d f g i*, bapticatus *e*
32 Hrehoio *b*, Herhorio *c*, Hrehorio *d e f g i*
33 Puciathin *b g i*, Puciatin *c*, Puerathin *d*, Puciatim *e*, Puciathim *f*
34 Niepieia *b c e f g i*, Nieperia *d*
35 diak *b c g i*, drak *d f*, drack *e*
36 vocant *b c d e f g i*, vocam *i*
37 pecunia *b d e f g i*, peccunia *c*
38 quamprimum *b c d e f g i*, quumprimum *i*
39 committant *c g i*, comittant *b d e f*
40 grassante *b c d f g i*, grasante *e*
41 praepediti *b c d e f g i*, prepediti *i*
42 eorum *b d e f g i*, orum *c*
43 autem *b c d f g i*, aut *e*
44 18 *b c d e f g*, decem octo *i*
45 oppida *b c d g i*, opida *e f*
46 quibus *c*, quae *b d e f g*, que *i*
47 saevit *b d e f g*, sevit *c i*
48 autem *b d e f g i*, aut *c*
49 atrocissime *b c e f g i*, attrocissime *d*
50 civitate *b c d g i*, cirivitate *e f*
51 adeo *b c d f g i*, aded *e*
52 in singulos dies plus minus *b d g i*, plus minus in singulos dies *c*, singulos dies plus minus *e f*
53 1000 *b c d e f*, missi *g*, mille *i*
54 civitatis *b d e f g i*, civitates *c*
55 Moschae *b c d f g i*, Mosche *e*
56 hi *b c g i*, si *e f*, Io. *d*
57 Basilius *b c d f g i*, Bassilius *e*
58 Maszalski *b e f*, Masalski *c*, Blaszalski *d*, Masczalsty *g*, Maszalsty *i*
59 Borisz *b c d*, Boriss *e f*, Borise *g i*
60 Sukino *b d e f*, Salcino *g i*, Luchino *c*
61 hoc *b c d e f g*, hoc hoc *i*
62 Daniae *c d e f*, Damae *b*, Damiz *g*, Damiae *i*
63 rumorem *b c d g i*, rumore *e f*
64 sparsit *b d f g i*, sparsi *c*, sparcit *e*
65 circunquaque *b*, circumquaque *c d e f g i*
66 ipsi *d omit.*
67 tradita *b c e f g i*, traddita *d*
68 arces *b c d*, neces *e f g i*
69 salutari *b c e f g i*, sabutari *d*

debere regem. Vetuitque, qui non dignaretur eum nomine regio Livoniae[70], hunc imponi debere super taurum et fustibus[71] caedi[72]. Porro promisit[73] eidem Magno se daturum in matrimonium filiam patruelem[74], Wladimiri[75] fratris[76] germani filiam, quem[77] veneno ante necaverat cum uxore ipsius et matre. Promissis vero non prius satisfacturum se recepit[78], nisi capta[79] Revalia. Qua ut primum potitus fuerit Magnus, redire eum in Moschoviam[80] iussit, ibique[81] nuptias celebrare instituit.

Cumque paulo post interiecto[82] tempore Magnus convenisset salutatum[83] filiam Wlodimiri[84], dono dedit ei 3000 argenteorum[85] et aliquot vestes subductas[86] preciosis[87] pellibus cebellinis[88] et pileos marturinos[89] aliquot, in summa plurimas vestes laneas et lineas[90] ab eadem[91] accepit. Magnus vicissim antidono[92] eandem[93] remuneravit nempe torque[94] aurea valoris 500[95] coronatorum.

His peractis excessit[96] Moschovia[97] civitate cum suis militibus et equitibus Germanis, quorum numerus non excedebat 200[98] equites[99]. Sed in Pskow[100] oppido adventum eius expectabant[101] Iurgi Iokmakow[102] cum 3000[103] armatorum, hos deinde sequutus[104] est Ioannes

---

70 Livoniae *b c e f i*, Livonia *d*, Livoniam *g*
71 fustibus *b c d e f*, frustibus *g i*
72 caedi *b c d e f g*, cedi *i*
73 promisit *b c d f i*, promissit *e g*
74 patruelem *b c e f g*, patroielem *d*, patraelem *i*
75 Wladimiri *b e f g*, Wlodomiri *c*, Wladinniri *d*, Wladimizi *i*
76 fratris *b c d g i*, fratres *e f*
77 quem *b c d g i*, quam *e f*
78 non prius satisfacturum se recepit *b c d e f*, se non prius satisfacturum recepit *g i*
79 capta *b c d g i*, capita *e f*
80 Moschoviam *c d e f i*, Moscoviam *b g*
81 ibique *b c d e f i*, ibi *g*
82 paulo post interiecto *b c d g*, Paulo pos interiectio *e f*
83 salutatum *b c d f g i*, salutatem *e*
84 Wlodimiri *b c d e f*, Wldomiri *g i*
85 argenteorum *b c d f i*, argentiorum *e*, argentorum *g*
86 subductas *c d f g i*, subducta *b*, sub ductus *e*
87 preciosis *b d e f i*, praetiosis *c*, praeciosis *g*
88 cebellinis *b d e f g i*, zibellinis *c*
89 marturinos *c*, mardurinos *b d e f*, marduimos *g i*
90 laneas et lineas *b d e f g i*, lautas et laneas *c*
91 eadem *b c d g i*, eodem *e f*
92 antidono *c*, antidoro *b d e f g i*
93 eamdem *b*, eandem *c d e f g i*
94 torque *b c e f*, torqui *d g i*
95 500 *b c d e f*, quingentum *g i*
96 excessit *b c d g i*, eccessit *e f*
97 Moschovia *b c d e*, Moscovia *f g i*
98 200 *b d e f*, CC *g i*
99 Germanis quorum numerus non excedebat 200 equites *c omit.*
100 in Pskow *b c d e f*, Pskore *g i*
101 expectabant *b c d f g i*, expectavant *e*
102 Iokmakon (?) *b*, Iokmakow *c*, Iokmokow *d*, Iokmakctr *e f*, Iokmackzre *g*, Iokmackzze *i*
103 3000 *c*, tribus millibus *b d g i*, tribus militibus *e f*
104 sequutus *b c d e f*, secutus *g*, sequtus *i*

Petrovicz[105] Chironis[106], qui collecto exercitu circiter 7000[107] cum Magno iunctis copiis[108] ad obsidendam[109] Revaliam profecti sunt[110]. Et ecce nunc misit[111] Magnus nuntios[112] ad tyrannum[113], quorum unum antecedere, alterum e vestigio subsequi iussit. Caeterum[114] tyrannus[115] non passus est eos ad se admitti[116] veritus[117] infectionem aliquam pestiferam[118]. Magnus interea temporis obsidet Revaliam[119] sperans ea se potiturum esse per deditionem[120] quorundam[121] Revalensium[122] civium.

EX PERNAVA[123]

Multi milites Germani profecti[124] sunt ad Magnum. Qui vero relicti sunt in Pernawa[125], nihil aliquid expectant, quam quid[126] fiat cum Revalia. Etsi[127] (quod[128] absit) Revaliam caeperit[129], Parnawam sine periculo aliquo deditioni paratam experietur.

RIGA

Similis est virgini nubili[130] seu maturae[131]. Moscus[132] enim misit[133] Magno per Ioannem Petrowicz[134] Chironem 20000[135] argenteorum[136], qua pecunia[137] Rigae[138] curat comparari et

---

105 Petrovicz *b e f g i*, Potrovicz *d*, Petrowic *c*
106 Chironis *b d e f g i*, Chittonis *c*
107 septem millia *c*, septem mille *g i*, 7000 *b d*, 700 *e f*
108 copiis *b c d f g i*, cepiis *e*
109 obsidendam *b c e f g i*, obsidiendam *d*
110 sunt *b omit.*
111 misit *b c d f g i*, missit *e*
112 nuntios *b c d e f i*, nuncios *g*
113 tyrannum *b c d f g*, tirannum *e i*
114 caeterum *c d e f g i*, ceterum *b*
115 tyrannus *b c d f g*, tirannus *e i*
116 admitti *b d f g i*, admiti *e*, mitti *c*
117 veritus *b c d e f i*, veritas *g*
118 pestiferam *b d g i*, paestiferam *c*, pestiferum *e f*
119 Revaliam *b c d f g i*, Rebaliam *e*
120 potiturum esse per deditionem *b c d e f i*, posituram esse perditionem *g*
121 quorundam *b c d e f*, quorumdam *g i*
122 Revalensium *b f g i*, Revaliensium *c*, Revalentium *d*, Rebalensium *e*
123 Pernava *c*, Parnawa *b d e f g i*
124 profecti *b c d f g i*, proficti *e*
125 Pernawa *c*, Parnawa *b d f g i*, Parnastra *e*
126 quid *b c d e f*, quod *g i*
127 etsi *b d e f g i*, etisi *c*
128 quod *b c e f g i*, quid *d*
129 caeperit *b c d e f g*, ceperit *i*
130 nubili *b c d f*, nobili *g i*, mibili *e*
131 maturae *b c d e f i*, maturam *g*
132 Moscus *c g*, Moschus *b d e f i*
133 misit *b c d f g i*, missit *e*
134 Petrowicz *c e f*, Petrovicz *b d*, Petoieriz *g*, Petowicz *i*
135 20 m. *b*, 2000 *c d e f g i*
136 argenteorum *b c d e f i*, argentorum *g*
137 pecunia *b d e f g i*, peccunia *c*
138 Rigae *b c d e f g*, Riga *i*

coemi[139] necessaria[140] quaeque[141] ad comeatum[142], equos denique et arma. Expectant omnes, dum quid agatur in[143] Revalia. Sunt enim plerique cives, qui conspirarunt[144] cum Magno. Hoc tantum verentur quidam Rigenses[145], ne S. R. Maiestas[146] obsessis[147] viis[148] intercludere comeatum[149] iubeat, qui defertur in castra Magni, facile autem possent intercipi, si S. R. Maiestas[150] obsideri vias curaverit.

DE REVALENSIBUS[151]

Qui deditionem[152] promiserant[153] Magno urbis suae, spes est bona fore[154], ut resipiscant et animum alienent ab eodem. Didicerunt enim, quae acta sint cum captivis nostris post discessum S. R. Maiestatis[155], quos omnes ad unum interfecit. Neque adhuc promissiones illae[156] Moschi ad finem perductae[157] sunt, alitur promissis Magnus hucusque. Acceperunt enim Revalienses idque sperant fore Magnum in[158] Livonico patibulo stupea corona coronandum iri[159].

AMOR ET STUDIUM SUBDITORUM IN EUNDEM

Quod[160] attinet ad res Moschoviticas[161], in summis, mediis et infimis[162] neminem[163] reperias, qui bene cupiat duci magno Moschoviae[164]. Omnes enim exacerbato[165] corde et animo sunt in eum[166], nihil aeque[167] in votis[168] habent, quam ut aliquis principum eis subsidio

---

139 et coemi *b d e f g i*, omnia *c*
140 necessaria *b c f g i*, neccessaria *d*, necesaria *e*
141 quaeque *b d e f*, queque *c g i*
142 comeatum *b c d e f g*, commeatum *i*
143 in *b d e f g i*, cum *c*
144 conspirarunt *b c d e f*, conspirant *g i*
145 Rigenses *b c d e f g*, Rigones *i*
146 Mtas *b c d e f*, M. *g i*
147 obsessis *b c d f g i*, obsesis *e*
148 viis *b c e f g i*, viris *d*
149 commeatum *d e f g i*, comeatum *b c*
150 R. S. Mtas *b*, S. R. Mtas *c d e f*, S. R. M. *g i*
151 Revalen *c*, Revalens *d e f*, Revalensib *g*, Revalenses *i*
152 deditionem *b c d f g i*, dicionem *e*
153 promiserant *b c d f i*, promisserant *e g*
154 fore *b d g i*, fere *c e f*
155 Mtis *b c d e f*, M. *g i*
156 illae *b g*, ille *c d e f i*
157 perductae *b c d e f g*, perducte *i*
158 in *b d e f g*, a *c*
159 iri *g i omit.*
160 quod *b c d g i*, quot *e f*
161 Moschoviticas *b c d e f i*, Moscoviticas *g*
162 infimis *b c d g i*, infinitis *e f*
163 neminem *b c d e f*, nominem *g i*
164 Moschoviae *b c e i*, Moscoviae *d f g*
165 exacerbato *b c d e f*, exarcerbato *g i*
166 in eum *b c d e f i*, meum *g*
167 aeque *b c d e f g*, eque *i*
168 votis *b c d e f i*, notis *g*

praesto[169] adesse et velit et possit, cui adherere[170] tuto et sub eius tutela conquiescere[171] liceat[172]. Defectionem[173] omnes[174] ab[175] Moscho meditantur exceptis paucis hominibus improbis, qui etiam non recusarent idem facere, sed nullus sese[176] offert, sub cuius fidem et protectionem se cum suis omnibus[177] recipere debeant. In tanta enim multitudine hominum videre est omnes moerore[178] confectos quasi exanimes incedere et assidue Deum precari[179], ut S. R. Maiestas[180] Moscho bellum inferre velit. Illi perosi[181] tantae tyrannidis[182], ut cupidi libertatis non hastarum (ut aiunt) cuspidibus, sed potius obversis manubriis[183] hastilium[184] pugnaturos[185] eminus sese promittunt.

DE INDUCIIS

Sed quoniam percussit S. R. Maiestas[186] foedus cum Moscho, non aequo animo ferunt nobiles et eorum filii. Verentur enim ne stante hoc foedere reliquias[187] nobilium, quae[188] supersunt, omnino[189] extirpet. Nec credunt S. R. Maiestatem[190] foedus hoc servaturam propterea, quod insigniter turpi contumelia legatos[191] ad se missos affecit. Et quos legatos[192] sub hoc tempus mittit[193] ad S. R. Maiestatem[194], mittit quasi iam iam perituros, selegit[195] enim tales nihili[196] homines et ignobiles, ut etiam non curet, si[197] omnes interfici deberent. Et hi[198] magno cum timore huc proficiscuntur ad S. R. M. verentes, ne induciae istae[199] rumpantur, propter

169 praesto *b d f g*, presto *c e i*
170 adherere *c d g i*, adhaerere *b e f*
171 conquiescere *b c d g i*, concurescere *e*, conqurescere *f*
172 liceat *b c d g i*, livat *e f*
173 defectionem *b d f g i*, deffectionem *c*, defictionem *e*
174 omnes *b e f g i*, omnis *d*, *c omit.*
175 ab *b c d e f i*, a *g i*
176 sese *b c d e f i*, se *g*
177 suis omnibus *b d e f g i*, omnibus suis *c*
178 moerore *b c d f i*, in cerore *e*, moerere *g*
179 precari *b d e f i*, praecari *c*, praecare *g*
180 M. *c g i*, Mtas *b d e f*
181 perosi *b d e f g i*, pertesi *c*
182 tyrannidis *b d f g*, tyranidis *c*, tirannidis *e i*
183 manibus *c*, manubriis *b d e f*, manubiis *g i*
184 hostilium *c g i*, hastilium *b d e f*
185 pugnaturos *b c d f g i*, pugnawros *e*
186 M. *c g i*, Mtas *b d e f*
187 reliquias *b c d e f g*, reliquius *i*
188 quae *b d e f g i*, qui *c*
189 omnino *c d e f g i*, omnia *b*
190 Mtem *b c d e f*, M. *g i*
191 legatos *b c d e f g*, legutos *i*
192 legatos *b c d f g*, ligatos *e*, legutos *i*
193 mittit *c d e f g i*, mitit *b*
194 Mtem *b c d e f*, M. *g i*
195 selegit *b c d e f*, elegit *g i*
196 nihili *b c d*, nihil *e f*, nobili *g*, nobiles *i*
197 si *b c d e f i*, se *g*
198 hi *b c g i*, si *d e f*
199 istae *b d f g i*, iste *c e*

opprobria[200] et turpissimas contumelias, quas acceperunt legati S. R. M. ab hoc impio tyranno[201] Moschovitico[202].

Edixit quoque sub poena[203] capitis mercatoribus, qui sunt in confinibus, ne aliquis audeat inferre merces aliquas in regnum Poloniae, regiis nihilominus mercatoribus liberum[204] est intrare in ipsius ditionem.

MAGNO MOSCHUS

Manu stipulata recepit et iuramento confirmavit se illi daturum tantum pecuniae[205] et exercitus, quantum opus fuerit, dicens: Meis exercitibus iam non ut meis, sed ut tuis[206] utare[207] volo. Ego ad extremam usque inopiam non te deseram[208], immo[209] omnibus rationibus te adiuvabo. Tu vero Magne[210] oppugnare non dubites omnes arces et urbes, oppida denique, quae adiacent terrae Livonicae.

Moschi omnes intentos oculos habent in id, ne forte (quod Deus avertat[211]) aliquam urbem capiat, sperant[212] enim, etiamsi pollicitus[213] fuerit tam[214] magnifice[215] Moschum, non Magni, sed potius sua praesidia[216] in urbibus et oppidis captis collocarentur[217].

DE LEGATO REGIS SVETIAE[218]

Legatus iste, qui in carcerem coniectus est in civitate Moscha, magna inopia premitur[219]. Pro commeatu enim 57[220] virorum non magis quam 3[221] florenos exponi iussit in singulos dies. Plerique eorum iam fame[222] extincti sunt. Hac[223] enim paucula[224] pecunia[225] esculenta miseri

---

200 opprobria *b d e f*, obrobria *c g i*
201 tyranno *b c d f g*, tiranno *e i*
202 Moschovitico *b d e f g i*, Moscovitico *c*
203 poena *b c d g i*, pena *e f*
204 liberum *b c d g i*, librorum *e f*
205 pecuniae *b d e f g i*, peccuniae *c*
206 tuis *b e f g i*, suis *c d*
207 utare *b d e f g i*, utere *c*
208 te deseram *b c g i*, te deferam *d*, desseram *e*, deseram *f*
209 imo *b e f g i*, immo *c d*
210 Magne *b d e f g i*, Magnae *c*
211 avertat *b d e f i*, advertat *c*, avvertat *g*
212 sperant *b d e f g i*, sperat *c*
213 pollicitus *b d e f g i*, policitus *c*
214 tam *b d e f g i*, tum *c*
215 magnifice *b d e f g i*, magnificae *c*
216 perfidia *b d e f*, praesidia *c g*, presidia *i*
217 collocarentur *b d i*, collocaturum *c*, collacarentur *e f*, collocarent *g*
218 Svetiae *b c d f g i*, Gretiae *e*
219 premitur *b d e f i*, praemitur *c g*
220 57 *b d e f g i*, 53 *c*
221 tres *c g i*, 3 *b d e f*
222 fame *b c e f i*, famae *d g*
223 hac *b c d e f*, haec *g*, hec *i*
224 paucula *b d e f g i*, parvula *c*

comparare coguntur. Adde, quod non cervisia[226] nec medone, sed aqua restinguere sitim eos[227] oporteat[228].

DE NUNTIO[229] EIUSDEM REGIS[230]

Post discessum[231] legatorum S. R. Maiestatis[232] accersi[233] eum iussit ex hospitio per quendam scribam. Hic autem nuntius[234] met quintus[235] venerat, vir egregiae[236] staturae, barbam prolixam gerens semicanam, adegitque[237] ipsium scriba ille pileum detractum ex capite[238] sub cingulum insertum gestare, literas[239] autem manu altera[240] extensa in altum praeferre[241], altera iussit[242] corrigiam[243] dependentem ab ephippio equi prehendere[244] et sic[245] adhaerentem[246] equo illius[247] scribae, cui insidebat, pedibus curriculo currentem equum miserum[248] oportuit[249] sequi[250] cum literis[251] illis sublatis ad arcem usque, postquam vero reddidisset literas[252] secretariis (non enim passus[253] est eum ad se admitti[254]), iussit eum incarcerari cum aliis[255] Svetiae[256] regis legatis.

DE CAPTIVIS[257]

---

225 pecunia *b d e f g i*, peccunia *c*
226 cervisia *b c d f g i*, cervissia *e*
227 eos *b c d e f i*, eis *g*
228 oporteat *b c d e f i*, opporteat *g*
229 nuntio *b c d e f i*, nuncio *g*
230 regis Sueti. *b*, regis *c*, regis S. *d e f*, regis Suetiae *g i*
231 discessum *b c d f g i*, discesum *e*
232 M. *b c g i*, Mtis *d f*, Mtas *e*
233 accersi *b c d f*, accerssi *e*, accersiri *g i*
234 nuntius *b c d e f i*, nuncius *g*
235 quintus *b c e f g i*, quantus *d*
236 vir egregiae *b c d e f*, aegregiae *g*, egregiae *i*
237 adegitque *b d e f g i*, adeitque *c*
238 e capite *b e f i*, ex capite *c*, a capite *d*, capite *g*
239 lras *d e f*, literas *c g*, litteras *i*
240 altera *b c d g i*, attera *e f*
241 praeferre *b c d e f g*, preferre *i*
242 altera iussit *b d e f g i*, iussit altera *c*
243 corrigiam *b g i*, corrigium *c*, corigiam *d e f*
244 prehendere *b d e f g*, apprehendere *c*, praehendere *i*
245 sic *b d e f g i*, se *c*
246 adhaerentem *b d e f g*, adherentem *c i*
247 illius *b c d f g i*, alius *e*
248 miserum *b c d f g i*, misserum *e*
249 oportuit *b c d e f*, opportuit *g i*
250 sequi *c d e f g i omit.*
251 lris *c d e f*, literis *g*, litteris *i*
252 literas *b c d e f*, literis *g*, litteris *i*
253 passus *b c d f g i*, pasus *e*
254 admitti *b c d f g i*, admiti *e*
255 incarcerari cum aliis *b d e f g i*, cum aliis incarcerari *c*
256 Svetiae *b c g i*, Sveciae *d e f*
257 de captivis *c omit.*

Qui detinebantur captivi apud Moschum[258] super duobus castellis circiter 500, hos iussit deduci in arcem Smolensceam[259], qui captivi[260] tamdiu[261] detineri debent ibidem, donec permutatio captivorum facta fuerit. In discessu[262] autem legatorum[263] a S. R. Maiestatem[264], nisi permutatio[265] captivorum fuerit concessa[266], certum est illos omnes[267] interficiendos variis modis fore aut in aquas[268] furore huius tyranni[269] praecipitandos[270]. Quod ne fiat, misericordia et solita gratia et pietate in subditos S. R. M. Vestrae[271], ne sanguis eorum innocens effundatur, occurrendum[272] est.

Detinetur[273] ibi captivus S. R. M. Vestrae[274] nomine dux Syrhey[275] Lukomski[276], pro cuius permutatione et redemptione dati sunt 200[277] coronati, quos misit dominus[278] Flon[279] capitaneus Orsanensis[280] in Smolensceam[281] arcem[282] per famulum suum, acceptaque illa pecunia[283] palatinus Smolenscensis[284] tradidit manumissum[285] ducem Lukomski[286] famulo[287] domini[288] Floni. Cum autem iam vellet dux ille[289] conscenso[290] equo discedere[291], iterum illum retinuit palatinus Smolenscensis[292] nec voluit dimittere[293], causam adferens[294] esse captivum apud regem

---

258 Moschum *b d e f g i*, Moscham *c*
259 Smolensceam *b d*, Smollenscam *c*, Sinolensceam *e f*, Smolonsecam *g*, Smolonsceorm (?) *corr. in* Smolonfream (?) *i*
260 captivi *b c d g i*, capturi *e f*
261 tamdiu *b c d e f i*, tandiu *g*
262 discessu *b c d g i*, descesu *e*, descessu *f*
263 legatorum *b d e f g i*, legatorum suorum *c*
264 Mtem *b d e f*, M. *c g i*
265 permutatio *b c d e g i*, permutatatio *f*
266 concessa *b d e f g i*, cencessa *c*
267 illos *b d e f g i*, illos omnes *c*
268 aquas *b c d e f g*, aqccas *i*
269 tyranni *b c d f g*, tiranni *e i*
270 praecipitandos *b c d e f g*, precipitandos *i*
271 Vrae *b c d e f*, Vestrae *g*, Vestre *i*
272 occurrendum *b c d e g i*, occurendum *f*
273 detinetur *b c d g i*, detmetur *e f*
274 Vrae *b c e f*, Vestrae *g i*, Vram *d*
275 Syrhey *b d e f g*, Syrchei *c*, Sirehi *i*
276 Lukomski *b c d*, Lukomsty *e f*, Luchomsty *g i*
277 200 *b c d e f*, CC *g i*
278 dnus *b g i*, d. *c*, dominus *d e f*
279 Flon *b c d f g i*, Non *e*
280 Orsanen *b c e f g i*, Orsanem *d*
281 Smolensceam *b e f*, Smolesca *c*, Smolensream *d*, Smolenszeam *g*, Smonlonseam *i*
282 arcem *b d e f g*, arce *c*, arccm (?) *i*
283 pecunia *b d e f g i*, peccunia *c*
284 Smolenscen *b c d g f*, Smolenscer *e*, Smolonsren *i*
285 manumissum *b c d f g i*, manumisum *e*
286 Lukomski *b c d e f*, Luchosty *g i*
287 famulo *b c d e f g*, famalo *i*
288 d. *b c d e f*, dni *g*, domini *i*
289 vellet dux ille *b d e f g i*, dux ille vellet *c*
290 conscenso *b c d g i*, consenso *e f*
291 discedere *b c d e f i*, descendere *g*
292 Smolenscen *b c d e f*, Smoloscens *g i*
293 dimittere *b c d e f g*, demittere *i*
294 adferens *b c d e f*, afferens *g i*

Polonum quendam suorum Moschum nomine Mamay[295] Chlistoph[296] cum suis commilitonibus[297] iam redemptionis beneficio[298] quoque liberum, quem[299] si liberum[300] ad nos redire feceritis, vester quoque hic dux Syrhey[301] Lukomski[302] sine omni mora ad vos remittetur.

Quodam tempore cum Ivan[303] Michalovicz[304] vicecancellarius Moschi eum[305] admonuisset libere inter caetera[306], cur oblitus Dei et subditorum suorum tam immaniter[307] saevire[308] in populum sibi subiectum et nobiles eos crudeliter interficiendo, de medio tollere[309] non desistat[310], addens et hoc: Quicum[311] postea imperium defendes[312] tuum omnibus interfectis[313]. Ille respondit se modo non penitus[314] omnes perdidisse, imo perdere caepisse, curaturum autem, ut omnes[315] funditus tollat et in perniciem adducat, addens et hoc: Si Deus forte ulciscens meam crudelitatem hostem aliquem potentem contra me excitaverit, malim[316] hosti me submittere et victas[317] dare manus, quam risui[318] exponi apud vos vilissima[319] mancipia mea[320].

CAUSA MORTIS IOANNIS[321] PIOTROWICZ[322] PALATINI[323] MOSCHOVIAE[324]

Et eorum omnium, qui illi subscripserant[325], circiter 30000[326] hominum se unanimi voto[327] tradere velle regi ducem magnum Moschoviae[328], si cum exercitu intrasset rex in terram

---

295 Mamay *b d e f g*, Mamai *c i*
296 Chlistoph *b c d f*, Chleistoph *e*, Chliscoph *g*, Pliscoph *i*
297 commilitonibus *b e f i*, comilitonibus *c g*, commiletonibus *d*
298 beneficio *b d e f g*, benefitio *c i*
299 quem *b d e f g i*, quos *c*
300 liberum *b d e f g i*, libere *c*
301 *b omit.*, Syrhey *c e f*, Syrsey *d*, Syrty *g*, Syrsty *i*
302 Luchomski *b*, Lukomski *c e f*, Lukomsk *d*, Lukomhy *g*, Luhomsi *i*
303 Ivan *b d*, Iwan *c*, Ioan *g i*, Tuam *e f*
304 Michalovicz *b d e f g i*, Michalowicz *c*
305 eum *b c e f g i*, cum *d*
306 caetera *b c d e f g*, cetera *i*
307 immaniter *b c d e f i*, inhumaniter *g*
308 sevire *b c*, saevire *d e f g i*
309 tollere *b c d e f i*, toliere *g*
310 desistat *b c d e f g*, desistut *i*
311 quicum *b d e f g i*, cum quo *c*
312 defendes *b c d g*, defendens *e f*, defen... *i*
313 tuum omnibus interfectis *b d e f g i omit.*
314 penitus *b d e f* paenitus *c*, poenitus *g i*
315 omnes *b c d f g i*, eos *e*
316 malim *b c d e f g*, malem *i*
317 victas *b c d e f g*, victus *i*
318 risui *b c d g i*, re sui *e f*
319 vilissima *b c d g i*, villissima *e f*
320 mea *d omit.*
321 Ioan. *b f*, Ioannis *c i*, Ioan *d e g*
322 Petrowicz *b*, Piotrowicz *c d e f g i*
323 palatini *b c e f g*, palatim *d*, palutini *i*
324 Moschoviae *d e f g i*, Moschowiae *c*, Moscae *b*
325 subscripserant *b c d e f*, subscripserunt *g i*
326 30000 *b d e f g i*, 3000 *c*
327 voto *b c d g i*, vote *e f*
328 Moschoviae *b c d e f g*, Moschovia *i*

Moschoviae, sed cum acceperunt regem exercitum reduxisse, cavebant[329] quisque sibi, ne proderentur[330] nimirum in tanta multitudine conspiratorum[331]. Omnem enim spem et fiduciam abiecerant[332], posteaquam regem ex itinere reversum acceperunt. In quorum numero erat dux Wlodimir[333] frater patruelis Moschi, dux Bielski[334], dux Msczislawski[335] complices eiusdem conspirationis. Hi itaque authores[336] (ut dictum est) coniurationis praefatae[337], audito regem ex itinere revertisse, rogarunt Petrovicium[338], ut ipsis facere[339] copiam vellet catalogi[340] nomina plurium in album conspiratorum inscribendi. Petrovicius nihil suspicans mali communicavit[341] catalogum[342] ducibus praefatis. Illi e vestigio gratiam quandam cupientes apud[343] magnum tyrannum[344] hortantur[345], domum ut[346] quam primum revertatur[347], nisi malit[348] perire, iam enim tradendus erat in manus[349] regis Poloniae, adveniente exercitu regio. Ille admonitus itinere[350] desistit[351] et in Moscham propere contendit pervenitque eo in spatio[352] unius diei et noctis cum eodem itinere, quo venerat, tendens in illud[353] oppidum[354] intra 7[355] dies vix pervenire potuerit. In fuga hac igni et ferro depopulatus est terram Moschoviae[356] hostili et pene Scythico[357] animo. Vix perventum est Moscham, offerunt[358] illi catalogum[359], qui habebat nomina coniuratorum, iuxta cuius seriem Moschus furore[360] percitus exterminare coepit[361] utriusque sexus homines,

---

329 cavebant *b c g i*, canebant *d e f*
330 proderentur *b d e f g i*, prodirentur *c*
331 conspiratorum *b c f g i*, eospiratorum *e*
332 abiecerant *b c d e f i*, abyecerant *g*
333 Wlodimir *b d f g i*, Vlodimir *c e*
334 Bielski *b c e f*, Bulski *d*, Bulsry *g i*
335 Msczislawski *c*, Mscislawski *d f*, Mscislaroski *b e*, Mscistawisty *g i*
336 authores *b c d e f g*, autores *i*
337 praefatae *b c d e f g*, prefatae *i*
338 Petrovicium *b c d e f g*, Petroviczium *i*
339 facere *b c d f g i*, facerem *e*
340 catalogi *b d e f g i*, cathalogi *c*
341 communicavit *b c d e f*, comunicavit *g i*
342 catalogum *b d e f g i*, cathalogum *c*
343 apud *b*, ad *d e f g i*, *c omit.*
344 tyrannum *b c d f g*, tirannum *e i*
345 hortantur *b c g i*, fortantur *corr. in* hortantur *d*, fortant *e*, fortantur *f*
346 domum ut *b c d e f*, ut domum *g i*
347 revertatur *b c d f g i*, rebertatur *e*
348 malit *b c d e f g*, mali *i*
349 manus *b d e f*, manu *c*, manibus *g i*
350 itinere *b d e f g i*, itineri *c*
351 desistit *b d g i*, desestit *e f*, discessit *c*
352 spatio *b c d e f i*, spacio *g*
353 in illud *c i*, in lud *b d f*, in iud *e*, illud *g*
354 oppidum *b c d e f i*, opidum *g*
355 7 *b c d e f*, septem *g i*
356 Moschoviae *b d e f i*, Moscoviae *c g*
357 Schytico *b*, Scythico *c g*, Scytico *d e f*, Scithico *i*
358 offerunt *b d f g i*, afferunt *c*, oferunt *e*
359 catalogum *b d e f g i*, cathalogum *c*
360 furore *b c d e f g*, furere *i*
361 coepit *b c d e f*, cepit *g i*

occidendo quosvis in territoriis[362] Pskoviensi[363] et Novogrodensi[364] et aliis plurimis locis in omnes saeviens[365], qui coniurationis eius fuerunt conscii[366]. Porro Petrovicium palatinum propria manu inter epulas cultro confossum[367] trucidavit. Sed in alio opere[368] de eius morte S. R. Maiestati[369] Vestrae[370] copiosius perscribam.

Haec[371] autem, quae offero[372] breviter perscripta M. Vestrae[373] Illustrissimae[374], Deum testor me scripsisse veram historiam[375], non fictam. Omnia enim haec ipse[376] meis oculis vidi et auribus audivi[377], libere versando inter omnes cum medico Moschorum[378] tyranni[379]. Caeterum maiora[380] M. V. R.[381] mittam, historiam[382] videlicet rerum, quae intra hoc septennium[383] acta sunt, de occisione videlicet senatorum et plurimorum filiorum nobilium[384]. Item quo genere mortis necaverit cancellarium suum et vicethesaurarium post discessum[385] legatorum S. M. Vestrae[386] e civitate Moscha, omnia, quae vidi, perscribam S. R. Maiestati[387] Vestrae[388]. Multa enim huius argumenti mihi perscribenda sumpsi. Amen[389].

Laus Deo trino et uno [390].

---

362 territoriis *b d e f*, territorii *c*, territorio *g i*
363 Pskovien *b d*, Pscovien *c*, Pskoiven *e f g*, Pckoiven *i*
364 Novogroden *b e f*, Novogrodens *g*, Novograden *d i*, Nowogrodensi *c*
365 saeviens *b d e f g*, seviens *c i*
366 conscii *b c d f g i*, consii *e*
367 confossum *b d e f g i*, confosum *c*
368 opere *b c g i*, opera *e*, operae *d f*
369 M. *b d e f g i*, Mti *c*
370 Vrae *b c d e f*, Vestrae *g i*
371 haec *b c d e f g*, hec *i*
372 offero *b c d f i*, ofero *e*, offere *g*
373 V. *c g i*, Vrae *b d e f*
374 Illmae *b d e f*, Serme *c*, Illme *g i*
375 historiam *b c d e f i*, hystoriam *g*
376 ipse *b c d f g i*, ipsse *e*
377 audivi *b c d g i*, audii *e f*
378 Moscorum *b g d f*, Moschorum *c e i*
379 tyranni *b c d f g*, tiranni *e i*
380 maiora *b c d f g i*, mayora *e*
381 M. V. R. *b d e f g i*, R. M. V. *c*
382 historiam *c d e f i*, hystoriam *b g*
383 septennium *b c f*, septenium *d i*, septenurium *e*, septemnium *g*
384 rerum quae intra hoc... plurimorum filiorum nobilium *b d e f g*, rerum quae intra hoc... plurimorum nobilium filiorum *i*, de senatorum et plurimorum filiorum nobilium occisione quae intra hoc septennium acta sunt *c*
385 discessum *b c d e f g*, descessum *i*
386 Vrae *b c d e f g*, V. *i*
387 Mti *d e f*, M. *b g i*
388 Vrae *b d e f g*, V. *i*, e civitate Moscha omnia quae vidi perscribam S. R. Mti Vrae *c omit.*
389 amen *c d e f g i omit.*
390 laus Deo trino et uno *b d e f*, finis huius operis *c*, laus Deo finis *g*, *i omit.*